

בא

הזילוג והפסידה שהקבי"ה מדלג בה... ישראל מנין בהי מצרים וקופץ ממצרי... למצרי ישראל אמצעי נמלט, וכו' כ-... פסוק שלאח"כ פירש, "מדלג הי' מנתי... ישראל לנתן מצרים שהיו שרונים זה... בתוך זה", הי' משמע שהקבי"ה עבר מ-... בית לבית, ואילו לפירוש הרא"ם הי'... כל הוכח פירשי זה הוא לויפך, שהקבי"ה... הלך רק, במבוי אחד בלבד, ולא בשאר... מבראות, ופשיטא לא מבית לבית.

בארץ מצרים ולא, במצרים, דמשמע... מהו שהקבי"ה עבר בכל ארץ מצרים... לזכות, כל בכור בארץ מצרים, שדבר... זה בביכול הי' צריך זמן רב ושהי'... גדולה, ומשה אמר כחצות הלילה אני... יוצא, דמשמע דבאותו רגע הי' מבוז... כבודו (ככל ארץ מצרים). ועי' חו"ק... (רש"י) במלך העובר מקום למקום, ש-... עובר בלי שהי' ועכבה כי אינו מתיירא... מסכנת הודרכים בשדות וערות. כל... הקבי"ה בהעברה אחת וברגע אחד הבה... כל בכור בארץ מצרים ולא הוצרך ל-... והמהמהר ולעבור רגע תצות הלילה ולכן

7 י. ג. ד. ו. פסוקי.
8 במשנת הקודש באו, דרשיי הקשה לו
אמור ועברתי שלא ידעו זה בונגז למסע בה לזה
פירש מלך העובר ממקום למקום וי' זכורה תורה
כלשה בני אדם להשיע את האוזן כמלך העובר
(דראה גם באר מים חיים, אמר העבירה דרך כבוד
ומשל כו"ו). ואולי זוהי גם כוונה הראש, דזה שכי
שהקבי"ה עבר ממבוי אחד בלבד אינו לויי המביא
(שהי' מפרש שהי' עובר בכל ארץ מצרים, כגיל
אלא דוגמתו במשל המלך העובר ממקום למקום.
9 נחלת יעקב בפריש"י באו.
10 פירשתו יא' ד.

ועינים לראות ואזנים לישמע, וכמה... וילי' שזו כאם איש אדוני דברי,
ליסוק בהפנת התורה ככלל, ובה-
פאת מניינת התורה כמיוחד, גם לאחזק
הממצאים באצוה, עד שצורכיים לפירש
להם את התורה בשבועים לשון,
ועי' "פירוש מיעונו" חוצה קאתר
מד' דא מלכא משתתא, ודלכתי קוממיות
לאצוה - כניסה לארץ, בגאולה הי'
אמיתיה והשלימה, במהרה בימינו ממש.

ומכאן למדנו הוראה למעשה, בקפדנות
בראש חודש שבט (אשר בו, והואיל משה
באר את התורה האת" בשבועים לשון,
ובקורוב ליום ההילולא של כ"ב מ"ד
אדומ"ר, שהשוה"ל כמרגום עניני פני-
מיות התורה בשבועים לשון -
ואשר באר"א מאתו צריך לילך ב-
דרך ישראל אשר הורנו מדרכי תולדה
בארותהו"ו נס"י: -
ובפרט שבשנה זו' היא ארבעים שנה
להסתלקותו, והבטיחה תורה אשר באר-
בעים שנה נחתו הי' לכם, לביטוי לדיקת

59 ע"ג ב. ד. רש"י ש"י.
60 ארזי העצים המפורסות (הפסח נכחי
שם שם בחומות, וכו').
61 כתיב אצור מאד מצרים שונתו לארץ
באמת ארבעים זקא (דא חזא עלי חסיב כ-
מרגש תולדה), וכן גאולתם של ישראל בשנת ה'
ארבעים הראש.

55 ל' החי' ארזי סי' ד.
57 ולהציר ממלה צמקתו חז"ל (רש"י)
משמיהו ז' באר את התורה חז"ל (חוצה שבוע)
לשנת הארבעים זקא, וראו ארזי' וראו חז"ל
חז"ל ע"כ.
58 חרות כמ' ז.
59 חשיב (שנה חז"ל של השנתו, חז"ל).

בא

א. ולערוך בארץ מצרים בלילה הי-
ז"ו, פירשי, "ועברתי" - במלך העובר
ממקום למקום ובהעברה אחת וברגע
אחד בולו לוקי, ומקור הפירוש הוא ב-
פירושא, אא ששם איתא רק, במלך
שעובר ממקום למקום, ורש"י מוסיף
(ומפרש) - "ובהעברה אחת וברגע אחד
בולו לוקי".
וערוך ביאר: א) איהו קישי בפשוטו
של מקרא גא' רש"י ליישב: ב) מהו
פירוש המשל, במלך העובר ממקום ל-
מקום? ג) מהו פירוש דבריו, "ובהעברה
אחת וברגע אחד".

בארץ מצרים, דמשמע דבאותו רגע הי' מבוז... כבודו (ככל ארץ מצרים). ועי' חו"ק... (רש"י) במלך העובר מקום למקום, ש-... עובר בלי שהי' ועכבה כי אינו מתיירא... מסכנת הודרכים בשדות וערות. כל... הקבי"ה בהעברה אחת וברגע אחד הבה... כל בכור בארץ מצרים ולא הוצרך ל-... והמהמהר ולעבור רגע תצות הלילה ולכן

7 י. ג. ד. ו. פסוקי.
8 במשנת הקודש באו, דרשיי הקשה לו
אמור ועברתי שלא ידעו זה בונגז למסע בה לזה
פירש מלך העובר ממקום למקום וי' זכורה תורה
כלשה בני אדם להשיע את האוזן כמלך העובר
(דראה גם באר מים חיים, אמר העבירה דרך כבוד
ומשל כו"ו). ואולי זוהי גם כוונה הראש, דזה שכי
שהקבי"ה עבר ממבוי אחד בלבד אינו לויי המביא
(שהי' מפרש שהי' עובר בכל ארץ מצרים, כגיל
אלא דוגמתו במשל המלך העובר ממקום למקום.
9 נחלת יעקב בפריש"י באו.
10 פירשתו יא' ד.

בכורות נאמר... מה אמר ה' בתורת הלילה אני יוצא בתוך מצרים ומת כפ כבר בארץ מצרים מכבוד פריעה גו' ואילו כאן (בדברי משה לשראל) נאמר 'ועתה בארץ מצרים'.

וציב הכוונה במשש שם, אני יוצא בתוך מצרים? צלכאורה, פועלות הקב"ה אינו מצריכות, יציאתו של הקב"ה ג' כמו שר"י בשאר המכות, והנה די ה' המבנה גו', והפעלה ה' בין מקנה ישראל גו'... וראו אותך ואת עמך בדבר גו'... ולא נאמר בכל אלו שהיוה "יציאתו" של הקב"ה לתוך מצרים הוא באופן ד' הוא פשוט, דמפשה הקב"ה הוא באופן ד' הוא אמר ויהי... ולמה נאמר כאן "אני יוצא גו'?"

אלא דענין היציאה כאן פירושו מעשה הוצאת שבטל העצמה והגאולה יש-ראל, וכמ"ש שו"ת ז' דהצדק מיד מצ-רים וזוה"ג גם מטעם "יציאתו הקב"ה בתוך מצרים", בניי להצילים ולהאם.

[ואף שגאולת יציאת בניי מצרים הייתה בעצם היום הזה, יום ט"ו כ- ניסן], מ"מ, זמן הגאולה מצד למעלה נראה...

- (22) א"ר דה'.
- (23) במפרשים עדיף משה בלילה ועד וראו עו"ד פסיקתא רבתי הוסיפה פ"כ מנארי' ל' אני יוצא, בדמורי אישתי הניג יוצא י"ז חובתי שאמר-חי לאברהם (ל' טו, י"ז) וגם (אח) הניג אשר יעבדו ד' אנבי". אבל בפשטות א"ו ח' לשון תורה אלא לשון חובתי' ועוד, אם פסל ליישי' כו' הויל' ליישי' הז' בפירושו.
- (24) וראו מ' ג' ד'.
- (25) שם טו. עמ"ס בשאר מש"ס (לכך ערוב) לא נאמר בפירושו עמ"ס מוקב"ה אלא ע"י פסוקי משה ואהרן בזה, וראו שס"ד פ"כ ד'.
- (26) חתלים לג' ט.
- (27) שבת ג' ה'.
- (28) פירשנו י"ב מה ופירש'.

שלוות השמי' משאי"כ כאשר הם הול-בים ופועלים צדוק עם המל"ה הקב"ה בעצמו, כשהוא חי, עובר ממקום ל-מקום, הרי הכל מתיתם להקב"ה. אבל, אף שפירושו זה אחי שפיר כ- לשון המכילה, כמלך שעובר ממקום למקום... קשה לבאר כו דברי רש"י, שמוסרין ומפשו, והעברה (אח) וברגע (אח) כולן לוקין, דלפי הג"ל, הרי ה-צדוק חסר בפרשי, דהוליל שוהלך עם שר"י ועבדו וחייליו (וכו'כ'ב) ואילו רש"י מדגיש ענין אחר, ש'העברה אחת וברגע אחד כולן לוקין'.

ג. ויש לומר הכתוב בזה:

הקשיב בלשון, ועבור"ה כאן הוא ד-לעיל בדברי משה לפעוקה ע"י כוהן

(19) ראה בארוכה במב"ש עק"פ כאן ונמלטי רש"י (ר"א"ס) והלך יעקב, מהרש"א, אמר שפר (פסד) על פשי"ש דה' אצעה פשי"ס וראו גם ר"ע"פ שבת ט"ז מה ועוד.

(20) ראה חות' עק"פ כאן. ועד.

(21) כפי דברי המבולגה שהנאו בלי"ש עק"פ במלך שעובר ממקום למקום כ' בח"י וע"ו (לבעל שר"י). אע"פ שמלך איצו לעבור ממקום למקום שורה הכל מובנה לענין שליחות אפי"ה עובר למקומים בעצמו כו הקב"ה כביחול. ובדברי יוד (הנאו) בפס"ח כאן) מופ"ש עו"ד ברש"י. ע"ע המדוע, מלך ברגד כשיצא למלחמה יצא בבני אדם מרובים ויכנסו לעולם יצא במוטעים, אבל הקב"ה כשיצא למלחמה יצא יחיד כו' וכשאו לשלום באלים ורבות כו', וכאן אשר זכ' ועבדו ואת יצא ממצרים דהיינו למלחמה כמלך השובר ממקום למקום דהיינו לשלום ולמלך וראו מלאך.

- (24) וראה מ' ג' ד'.
- (25) שם טו. עמ"ס בשאר מש"ס (לכך ערוב) לא נאמר בפירושו עמ"ס מוקב"ה אלא ע"י פסוקי משה ואהרן בזה, וראו שס"ד פ"כ ד'.
- (26) חתלים לג' ט.
- (27) שבת ג' ה'.
- (28) פירשנו י"ב מה ופירש'.

בארץ מצרים גו' תהיתי גו', דהיינו הקב"ה בעצמו, וכמפורש בסוף הפסוק "אני ה"י ובפרש"י, אני משמע מסופק שלא יצא שליחי". וכן משמע מסופק שלא יצא שליחי רש"י, וכן בדברי משה ליש"י. בתי ישראל כו', וכן בדברי משה ליש"י. אל נאמר, ועוד ה' לנגוף את מצרים: אבל עת"פ, הרי כתיב האליהו הנה כל כבודי פרישי, ה"ה, הוא בשי"י, וכו' נאמר כמ"פ בכתובים אלו ע"י "המש-חת", ולא יזו המשוחח לבוא אל כתי-ים לנגוף... וכו' ר"ב, הרי שהנפכה הוא ע"י משוחח. וכן מפורש בפרש"י שנתנה 'איתם לא תצאו', מנג'ד שמאמר שנתנה רשות ל'משוחח' להחיל אנו מכי"ז כד צדיק לישע כו'.

וזהו שבמפרש רש"י תיבת 'ועבדת' - כמלך העובר ממקום למקום, ובמלך עובר ממקום למקום אנו הולך לבדו אלא עם מלל'ה דילמי"ה, שר"י ועבדי כו', ואף שהם עושים החל לאישך חל-ית כו' המלך ממקום למקום, הכל גרע' ע"ש המלך ולא ע"ש שר"י וחייליו ר-כ"ו"כ: וכו' הוא בענינו, שאף שהקב"ה ה"י עם ב"ל וצנאו מעלה כו', מ"מ ה"י הכל ככלל, ועברו' גו' והכיתו גו'.

דכאשר הקב"ה שולח שליחי ובייבי, אף שאינו דבר החלוי ברעונו ובהחיותו של המלאך והשליח, מ"מ נקראים בשם ה"י.

- (13) י"ב ג'.
- (14) י"ב כ"ב.
- (15) י"ב ט"ב.
- (16) י"ב כ"ב.
- (17) ראה חת"ב כאן. דיוטלמי שנתו"ד פ"כ ה"א.
- (18) ראה דיוטלמי שם, לא שלח לא שליחי מ"י הוא בעצמו דכתיב ועברתי. . הוא וכל דודו דר"י. וראה בכלל הוסי' י"ב כג. חקינו שם. ושמ' י"ג.

נכח לשון ועברתי ל' העברה שמורה על המהירות'.

אבל גם פירושו זה לכאורה צ"ע, דמ"י הקס"ד שחליכת הקב"ה, בכל ארץ מצרים, הרי פשיטא שהקב"ה הוא למע-לה מהגבלת מקום וזמן ויכול לעבור בכל ארץ מצרים ברגע אחד דחצות לילה. ולא יצ"ה חנוטק ע"י החשל מ-מלך העובר ממקום למקום? ראשית - הרי אין המשל דומה למשל, דטרס"ס אין חליכת מלך ברג'ד, גם כשעובר ממקום למקום במהירות גדולה, דומה כלל ל-עברתי גו' שהיתה ברגע אחד דחצות לילה, בכל ארץ מצרים. וע"ד דמה מו-ספס החט"ל.

ואת דע"ד: אע"פ שהעברה מורה על מהירות ההליכו בלי שהיוה, מ"מ הרי ה-ענין ד' ברג'ד אחד כולן לוקין לא יתכו במלך בש"ד דמ', שפשיטא שדו"ש זמן להכות ריכתי-גוי' א"ו ובהמה כו' שככל ואר"י, וא"כ הפירושו ברש"י אנו מתאים לכאורה.

ב. לכאורה יש לפרש שרש"י בא ב-פירושו לתוך קשיא המתעוררת בכל-לית הפרשה: כפסוק זה נאמר, ועברתי לת

- (1) וראה גם י"ח ה' יחמוט ומל"ים למלכתא כ"א.
- (2) נבאר יתקח כאן, דמ"ש רש"י, ובהקפריה אתו בדינע אתה שולח לוקין' כוונתו לומר שאינו כפשוטו במלך שולח ממקום למקום, לא מצד ההנהגה המשיגת לכל שאף המלך חוקק הנהג'ה, אלא גם מצד המנהג כ' לפי הפעל הזוהר ויהי' והנהגו במדינה כוה אהר' הו' זה יתכו לאסור אצל הנבואה י"ח אבל כמתא שפעל ועברתי אנו אלא על דרך הדומות ובמתא שרובו אחד ובהקפריה אתה כולל לוקין'.
- דוחוק גדול ליישובו בלשון רש"י, שלפי פשוטו מ"ש, 'ועברתה אתה כו' הוא המשוך וביאר לחתלתו לשונו, כמלך העובר ממקום למקום'.

הכל גלוי לפני, אלא אמר הקב"ה נתון
אני את עיני לראות שאם עסקים ב-
מצותי ופוסח אני עליכם".
וזהו גם גודל הענין בפסח הוא ליהי'
דפרשיי (כנילי), והקב"ה הוא קרוב פסח
על שם הדילוג והפסחה שהקב"ה מדבר
בתי ישראל מלפני בתי מצרים ומפני
מצרי למצרי וישראל אמר מצרי ג' מלפני
דלמאורע צ"כ, מדוע נחשב זה לענין
עיקרי כ"כ, עד שהקב"ה נקרא עישי
פסחה ז', וכמשיי, ואמרתם וזהו פסח
וזהו ליהי אשר פסח על בתי בני ישראל
כמצרים כנגדן את מצרים ואת בנינו
הצילתי.

אלא שבוה נא לירי ביטוי גודל
מעלת וחכמתו ישראל אצל הקב"ה
זכה בשעה שהקב"ה הבה את בשרו
מצרים באופן של, העברה אחת. כולו
לקב"ה, הנהגה באופן של, העברה'
בעלמא, הנה בענין זה נוסף בנוגע לשי-
אל ה"י גוד של, יציאה' בתוך מצרים,
שוקב"ה, יצא, בתוך מצרים' ככל
המבואר, כדי להציל ביצאי משרים,
גם אצל הנמצאים בין בתי המצרים, וזה
היתה החלת גאולת ישראל, שהקב"ה
כבונדו ובעצמו יצא להציל ולהגאל את
כא"א מנבי" ממצרים.

1. ביאר החילוק בין שתי ההנהגות
הגדל ד' א"י יצא, והקב"ה יציל החט-
דוהי:³⁷
כללות ענין גאולת מצרים נא עמי
והקב"ה כבונדו ובעצמו מזהו ועצ-
37) פרשתנו ר' טי.
38) בבואר ענין, ויעבור' (כי מזה מבורח)
עדי מחסידות ראש ד' ועבר ה' באותה פרשתנו
(כ"ד ז) ע' בחולע ואילי. ד"ה ועברתי בארץ
מצרים כסודים משיח ע"פ 136 ואילי.
מצרים כסודים משיח ע"פ 136 ואילי.
39) ל' הנשיים פיספס והוצאתו.

וזהו גם תוכן המשל מלמד העובר
ממקום למקום: כאשר הלכתי המלך
והא בשביל להלקח, איך נושבת הבאת
כל אחד כענין כפי"ה הנה נוסח כפי"ה,
אכל כאשר הלכתי וזאת ההעברה נעשתה
ממקום למקום, וזאת ההעברה נעשתה
החצית, וזאת ההעברה היא העברה אחת,
ונמצא גם היא דלקין נחשב כלקין
כנגד אחד. וכי"ה גודל, דכ"ה שהלכתי
הקב"ה בארץ מצרים היתה בשביל
הגאלת וגאולת ישראל, וזאת להבאת
בשר מצרים הי"ה, כמלך העובר ממקום
למקום, לנו גם הבאת המצרים היא
ההעברה בעלמא שהעברה ז' - שד"ה
ההעברה אחת וברגע אחד' - לקו כל
המבורח (כאחז).

ה' והנה, ע"פ החגשה זו כפרשיי שי-
הבאת בנינו מצרים היתה, שהעברה
אחת וכנגד אחת' יש עומק חדש בכל
הענין ד' והפסחו עליכם':
או פירוש הדברים (כפי ששמענו ב-
שחיינו שהקב"ה ירד ועבר בין בתי
מצרים כדי להחיותם, וכלל זה נעשה
עצו ענין, שהוצרך הקב"ה לפסח על
בתי ישראל, אלא שמלחמתיה, כל ירי-
דה יצאה ז' בתוך מצרים לא היתה
אלא בשביל החלת ישראל, ואילו הבאת
המצרים היתה זדר העברה בעלמא.
וזאת אמרת, שנבכת כבורות גופא
היו שני הגדושים ד' יציאה' והקב"ה:
הבאת בנינו מצרים היתה באופן של
הקב"ה, בהעברה אחת. כולו ל-
קב"ה: וביחוד עם זה, כדי להציל את
ישראל מן המשותף, יצא הקב"ה, בתוך
מצרים', שיוד והשיגו בברי ישראל
כדי להצילם וכפישי עז"ה, והי"ה
ז' לכל לאות מי והצאת את הדם" -

37) פרשתנו ר' טי ד"ה וצאתי
38) פרשתנו ר' טי ד"ה וצאתי

החולל מחליל, כמפורש בכתובים. ליל
שבורים הוא לה' להוציאם מארץ מצרים
הוא הלילה הזה לה", הוא הלילה ש-
אמר לאברהם ברילה הנה אני גואל את
בנדיך.³⁹

וזהו גם ממש לאחזקת, (אני יוצא גו')
ומה כל כבוד בארץ מצרים גו', ולא
עובדיה כל כבוד (כ"ה), כי זה ש"ה
יצא בתוך מצרים לא ה"י בשביל הבאת
בשר מצרים כ"א בשביל הצלת ישראל,
אלא שבדרך מולא' מת כל כבוד ב-
ארץ מצרים".
אבל אינו מובן מ"ש, ועבודתי ב'
ארץ מצרים גו' והלכתי כל כבוד' שמש-
מע שהקב"ה עובר בארץ מצרימה לה-
כות כל כבוד במיוחד בשביל מכת בכור
זה, ועוד זאת, שגם עבר מניח לבית
(כאן שרי ציל, פסיוחה' על התי שי-
רא' וכ"ה ס"א).

ולכו פרשיי, כמלך העובר ונתקוט' ל'
מקום', שצ"ח חליפה מיוחדת בשביל
מכת בכורות, אלא, כמלך העובר ממקום
למקום' בשביל ענין אחז' וכן בעצמו,
39) שם. כפי ובפרשיי. וכפי ראש ס' א: הוצאתי
היא ממרים גיל' (והוא פרשיי שם).
30) להציל מעד הודיע טוב להרחיץ פרשתנו
י' עם סוד. א' אשיך כאן א' ד.
31) היא (עיי' בתוכ"ס) מזהים בשמות
(אני יוצא) ונצטרות' ל' החללות, אלא מחלילי'
ואמאליתי'. אבל כדוד זדר התרגם להפיש ה'
צוריה משפוחות, אל פשישי' יש חילוק כפי-
רשם.
32) להציל פרשיי' ל' יב' ו' ויעבר ארס
כאחז' - ובכ"ה חסרתי'. והנה ראש גו' שם.
כאן בשדה על פרשיי שם.
33) להציל מניח פשיחתי עולם כפרשיי דה'
אשר פשיח' דחל' לכתוב ועברתי לחיבת בכור
מצרים. י' מה שי' ועברתי לחיבת כאחז' ה"י כל
דבר דבר כפי.
34) ראש גו' באר בשדה על פרשיי כאן.

בא ב

פלוגתא זו מצינו גם במס' סופרים¹⁰, ושם הלשון, "כני יוסי אמר צבאת חול", ובהמשך לזה אמר ר"ש בן אבון של בית אבהה היו כותבי בירושלים והיו מוחקין צבאת שודי דווגין כו חול שזאמר¹¹ ופקדו שרי צבאת בראש העם. ובאבות דר' נהו¹² מפורש הוא בדברי ר' יוסי עצמו - "אמר ר' יוסי חלקנו על צבאת שזאמר ופקדו שרי צבאת בראש העם". ועד"ז איתא ב- ירושלמי¹³ "תני ר' יוסי אמר של בית חזיה כותבים אומנים היו בירושלים היו מוחקין צבאת שכו היה שם חול במקום אחד ופקדו שרי צבאת בראש העם".

ויש להבין טעם החילוקים בדברי ר' יוסי, שבישם יידן הבא ראוי לשיטתו (שצבאות אינו מושגות שאינם נמוקין) מהו שהוא שם של בני "שזאמר והוצאתו את צבאותי גו"¹⁴ ובמס' סופרים ובאד"ג (וכן בירושלמי) הובא הכתוב ופקדו שרי צבאת בראש העם¹⁵.

גם צריך ביאר משיכ בשם יידן "שלא נקרא צבאת אלא על שם ישורא"¹⁶.

קט"ו (כ"ה) גייסת הריף הריף חוב האב גאון (חובא) כפי האשכול ולי סייט ונכמה גי (בהג' חובא) בדברי רב האי גאון שם, שזה טעם הרי"ג שלא הוכר צבאת בכלל השמות שאינו נמוקין. ראש שביעות שם. והרי' הריש"א כ' ש"כד גייסת כל המפרים שילפינו". וראה גם ר"ן שם אמר שזאל הלכה כרב יוסי.

10 רפ"ד. נסמו הרי"ג בגמ' וכן האדרי' על-קמ"ה.

11 שומטיים כ, ט.
12 פל"ז, ג.

13 מגילת פי'א היט קרוב לטעמ'.

א. צבאת ישראל ממצרים, מצינו ב- קט"א שזקרא אז כחאר חדש - "צב-אחד, במיש כפרשמו, כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותי מארץ מצ-ריים", וידו בעצם היום הזה יצא כל צבאתו ו' מארץ מצרים¹⁷, וירחי בעצם היום הזה הוציא ה' את בני ישראל מארץ מצרים על צבאותם" (וכן כתיב בפי' הקדמותי, והוצאתי את צבאות את עמי בני ישראל מארץ מצרים¹⁸).

וק"פ הודיע שבעת יצאת מצרים נ-ש ש ישראל לגי ועם בני עמנו, במיש לברוא לקחת לו גוי מקרב גוי, נראה לומר טעם הדבר, כי שם זה (צבאות) מציניש (לא רק מעלה פרטית כבני יש-ורא, אלא) דבר עיקרי במדהו של עם ישראל.

ב. ויש לנאר זה בהקדם ביאר שם צבאתי שהוא אחד משמותיו של ה-קיי"ו ומחלוקתו בדבר, דהתיק כביריתא פיל' דצבאות" היו בכלל השמות שאינם נמוקיים, ור' יוסי אמר צבאת כולו נמוק שלא נקרא צבאת אלא על שם ישראל שזאל והוצאתי את צבאותי את עמי בני ישראל מארץ מצרים¹⁹.

17 יב' י'
18 שם, מג.
19 שם, מג.

20 וראה ג, ד (ראה לעיל בפנים), וראה שם ג, כו.

21 וראונו ד, ל'
22 שביעות ל'ה, ב.
23 וכן לסתמא דביריתא שם ע"א.
24 בר"ף ור"א"ש (פכ"ג), לפי שלא נקרא חסד'ה צבאת אלא על שם צבאות ישראל.
25 (וממשך בגמ', אמר שזאל אין הלכה כרב'.

דוק שם במצרים לא ר' נגאל, אבל בגאולתו מלוח והי' גם הוא קיי' נגאל, ובהתעקקות של כאר"א מירשאל לקרב את בני ישראלים שבשמים, הקב"ה חילך עמי לטייעו בעבודתו זאת, וקיי' נגאלים בני' מהגלות, ואתם

60 י"ע' ט"ז י"ב. וראה רש"י ג' אה"ש.
61 בירית נמש אש אש ע"ה.
62 רמב"ם הל' מלכים פ"א.

63 כ"ו שזאל לאור מ"ה - ראה בארונה לקי"ש עם ואל"ה.